6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU'NA GÖRE HAKSIZ REKABET HÂLLERİ VE HAKSIZ REKABET DAVALARI[*]

Dr. Serhan DİNÇ[**]

ÖZ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu md. 54-63'te haksız rekabete ilişkin hükümler düzenlenmiştir. 54 ilâ 63'üncü madde hükümlerinin amacı, bütün katılanların menfaatine dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanmasıdır. Rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatıcı veya dürüstlük kuralına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticari uygulamalar haksız ve hukuka aykırıdır. Çalışmamızda hangi durumların haksız rekabet oluşturacağı üzerinde durulacaktır. Daha sonra haksız rekabet sebebiyle açılacak hukuk ve ceza davalarına değinilecektir. Bu çalışmalar yapılırken doktrin ve Yargıtay kararları ışığında haksız rekabet durumlarının nasıl ele alındığı da incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Rekabet, Haksız Rekabet, Haksız Rekabet Hâlleri, Haksız Rekabet Durumunda Açılacak Hukuk ve Ceza Davaları.

UNJUST COMPETITION ACCORDING TO TURKISH COMMERCIAL CODE NUMBERED 6102 AND CASES OF UNJUST COMPETITION

ABSTRACT

Turkish Commercial Code numbered 6102 regulated the concepts of the unjust competition in the articles 54th between 63rd. The main purpose of these articles are to acquire fair and untouched competition for all who collaborate. Commercial applications and unfair behaviours which effect the relations between competitors or clients and obtainers are unjust and illegal. In this study the cases of unjust competition will be researched. Then civil and penal cases which concern unjust competition will be detailed. These studies are conducted and how will examine the doctrine discussed in the light of the Supreme Court decision unjust competition.

Keywords: Competition, Unjust Competition, Conditions of Unjust Competition, Civil and Penal Cases About Unjust Competition.

---

[*] Makale Geliş Tarihi: 30.06.2015, Makale Kabul Tarihi: 09.01.2016.

[**] Bozok Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi, e-posta: dincserhan@hotmail.com.

I. GİRİŞ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu md. 54-63'te haksız rekabete ilişkin hükümler düzenlenmiştir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun haksız rekabete ilişkin hükümleri, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun haksız rekabete ilişkin hükümlerinden büyük ölçüde farklılık göstermektedir. Dolayısıyla 6102 sayılı Kanun'un haksız rekabet hukukuna getirdiği ilkeler ve kurallar büyük bir yenilik arz etmektedir. Bu sebeple biz de haksız rekabet konusunu monografik bir çerçevede inceleme gereğini hissettik. 54 ilâ 63'üncü madde hükümlerinin amacı, bütün katılanların menfaatine dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanmasıdır. Rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatıcı veya dürüstlük kuralına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticari uygulamalar haksız ve hukuka aykırıdır. Çalışmada öncelikle, hangi durumların haksız rekabet oluşturacağı üzerinde durulacaktır. Bu açıklamalar yapılırken 6102 sayılı Kanun'un gerekçesi irdelenecektir. Örneklemelere gidilirken ve gerekçenin değerlendirilmesi yapılırken doktrinde yer alan görüşlerden de yararlanılacaktır. Daha sonra haksız rekabet sebebiyle açılacak hukuk ve ceza davalarına değinilecektir. Haksız rekabet durumunda kimlerin hangi şartlarla davacı ve davalı olabileceğine işaret edilecektir.

II. HAKSIZ REKABET HUKUKU İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER VE HAKSIZ REKABET HÂLLERİ

A. Rekabet Kavramı ve Türk Hukukunda Düzenlenmesi

1. Rekabet Kavramı

a. Genel Olarak

Rekabet kavram olarak bir yarışı ifade eder. Ekonomik ve ticari alanda rekabet ise işletmeler arasındaki mal veya hizmet sunumu, müşteri elde etme ve yüksek kazanç sağlama yönünden bir yarışı ifade eder[1]. Zira emek ve kabiliyeti sayesinde yükselmek ve diğerlerini geçmek fertlerin içinde daima duyulan bir his olmuştur.

Liberal ve karma ekonomiler serbest ticari rekabet esasına dayanır[2]. Kapitalist ekonomi düzenlerinde ise, kişilerin rekabet özgürlüğü uygun gö-

---

1 Fatih **Bilgili** / Ertan **Demirkapı,** Ticari İşletme Hukuku, 4. Baskı, Dora Yayıncılık, Bursa 2013, s. 227.

2 **Bilgili / Demirkapı,** *a.g.e.,* s. 227.

rülmüş hatta korunmuştur. Gerçek kişiler yönünden var olduğuna değinilen bu amaç onlar tarafından oluşturulan bütün tüzel kişiler ve bu arada tüzel kişiliğe sahip kişi ve sermaye ortaklıkları bakımından da aynen geçerlidir[3].

Rekabet; teşebbüs kabiliyetini arttırır, fiyatları düşürür, satılan mallardaki niteliği arttırır, verilen hizmetteki teknik gelişmeleri hızlandırır[4]. Serbest rekabet ortamı hem tüketiciler hem işletmeler hem de devlet açısından yararlıdır. Serbest ve dürüst işleyen bir rekabet ortamı sayesinde işletmelerin verimi artar ve daha kaliteli ve daha ucuza mal ve hizmet üretimi teşvik edilir[5]. Sayılanlar rekabetin yararlarındandır. Ayrıca rekabet ortamının veya rekabet şartlarının devam ettirilmesi ve korunması gerekir. Bu nedenle hukuk düzenleri serbest rekabeti korumaya yönelik tedbirler alırken bir yandan rekabeti ortadan kaldıran, engelleyen ve kısıtlayan davranış ve durumlara karşı; diğer yandan rekabet hakkının kötüye kullanılmasına karşı davranışlara karşı kurallar getirmektedir[6].

Çeşitli ülkeler, ticaret serbestisi esasını kabul ettikten sonra, bu serbestinin rekabet bakımından sınırlarını çizmek gereğini hissetmişlerdir. Yapılan düzenlemelerle, önce sadece rakiplerin korunması düşüncesinden hareket edilmiştir. Bu şekliyle rekabet hukukunda, rakiplerin ekonomik kişiliklerinin korunması amacı esas tutulmuştur. Daha sonra konunun, sadece rakipler açısından ele alınması yeterli görülmemiş ve toplumun ekonomik çıkarları yönünden de haksız rekabetin önlenmesi hususu üzerinde durulmaya başlanmıştır. Bu görüşten hareketle haksız rekabet durumunda sadece rakiplere değil müşterilere, mesleki-ekonomik birliklere de dava açma hakkı tanınmıştır[7].

b. Türk Hukukunda Haksız Rekabet

Türk Hukukunda serbest ekonomik rekabet korunmakta ve teşvik görmektedir. Anayasa'nın 5'inci maddesi, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları sağlamayı, 48'inci maddesi *"Çalışma ve Söz-*

---

3 Ömer **Teoman** (Hüseyin **Ülgen** / Mehmet **Helvacı** / Abuzer **Kendigelen** / Arslan Kaya / N. Füsun Ertan **Nomer**), 1. Baskı, Ticari İşletme Hukuku, İstanbul 2006, s. 449.

4 Mustafa **Çeker**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku, 7. Baskı, Karahan Kitabevi, Adana, 2013, s. 149; Yaşar **Karayalçın,** Ticaret Hukuku, I, Giriş-Ticari İşletme, Ankara 1968, s. 441.

5 Mehmet **Bahtiyar,** Ticari İşletme Hukuku, 14. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul 2013, s. 138.

6 **Bilgili / Demirkapı**, *a.g.e.,* s. 227.

7 Sabih **Arkan,** Ticari İşletme Hukuku, 15. Baskı, BTHAE., Ankara 2011, s. 310.

leşme Hürriyeti" başlığı altında, özel teşebbüslerin güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri almayı ve ekonomik rekabetin sağlıklı yerine getirilmesini temin etmeyi; 167'nci maddesi para ve kredi piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirler almayı ve piyasalarda fiili veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önlemeyi devletin görevleri olarak saymıştır[8].

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 167'nci maddesine göre devlet; para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alır; piyasalarda fiili veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önler. Anayasa'nın anılan hükmüne dayanılarak mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamaları ve piyasaya hâkim olan teşebbüslerin bu hâkimiyetlerini kötüye kullanmalarını önlemek amacıyla Rekabetin Korunması Hakkında Kanun[9] kabul edilmiştir[10]. Anılan kanun hükümleri, serbest rekabeti sınırlamaya yönelik diğer kötüye kullanma durumlarını yani rekabet sınırlamaları hukukunu düzenlemektedir.

Belli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücünü ifade eden hâkim durumun kötüye kullanılması da 4054 sayılı Kanun md. 6'ya göre yasaktır. Hâkim durumun kötüye kullanılmasına ilişkin bazı örnekler 4054 sayılı Kanun md. 6/II'de gösterilmiştir. Bir veya birden fazla teşebbüsün hâkim durum oluşturmaya veya hâkim durumlarını daha da güçlendirmeye yönelik olarak herhangi bir piyasada rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak şekilde birleşmeleri veya diğer bir teşebbüsü devralmaları da hukuka aykırı sayılmıştır (4054 sayılı Kanun md. 7). Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un uygulanmasını gözetmek ve anılan kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere Rekabet Kurumu oluşturulmuştur.

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu madde 54'e göre 54 ilâ 63'üncü madde hükümlerinin amacı, bütün katılanların menfaatine dürüst ve bozulmamış

---

8 Sami **Karahan,** Ticari İşletme Hukuku, 22. Baskı, Mimoza Yayınları, Konya 2011, s. 193.

9 **R.G.,** 13.12.1994, S. 22140.

10 Kanunun amacı, mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamaları ve piyasada hâkim olan teşebbüslerin bu hâkimiyetlerini kötüye kullanmalarını önlemek, bunun için gerekli düzenleme ve denetlemeleri yaparak rekabetin korunmasını sağlamaktır.

rekabetin sağlanmasıdır[11]. Burada dürüst ve gerçek rekabetin temini amaçlanmıştır[12]. Rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatıcı veya dürüstlük kuralına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticari uygulamalar haksız ve hukuka aykırıdır. Haksız rekabet konusu hem TBK'da hem de TTK'da düzenlenmiştir. *"Haksız Rekabet"* kenar başlığını taşıyan Türk Borçlar Kanunu md. 57'ye göre, yanlış ilânlar veya iyiniyet kurallarına aykırı diğer davranışlar sonucunda müşterileri azalan ya da bunları kaybetme tehlikesiyle karşılaşılan kişi, bu davranışlara son verilmesi için fail aleyhine dava açabilir ve failin kusurunun varlığı durumunda uğradığı zararların giderilmesini isteyebilir. Kişinin ekonomik alandaki faaliyet özgürlüğünü güvence altına almak düşüncesine dayanan bu hüküm ile ekonomik kişiliğin korunması amaçlanmıştır. TBK md. 57'nin uygulanabilmesi için müşterilerin azalması veya kaybedilmesi korkusunun ortaya çıkmış olması gerekir. TBK 57'nci maddede ticari işler konusundaki TTK'nun hükümlerinin saklı olduğu özellikle hükme bağlanmıştır. Âdi işlerde (iki esnaf, iki avukat veya iki mimar arasında olduğu gibi) BK md. 57'nin, ticari işlerde ise TTK hükümlerinin uygulanması gerekir[13]. Dolayısıyla haksız rekabet konusu işin ticari nitelik arz etmesi durumunda ise, uyuşmazlığa TTK hükümleri uygulanır, (TBK md. 57/II; TTK md. 54 vd.). *Yargıtay* ise bir olayda tarafların sıfatlarını dikkate alarak tacir olmayanlar arasındaki haksız rekabette Borçlar Kanunu hükümlerinin uygulanmasına karar vermiştir[14].

İthalatta haksız rekabetin önlenmesi konusuna da değinilmesi gerekmektedir. Türkiye'de, ithalatta haksız rekabetin önlenmesi amacıyla 3577 sayılı

---

[11] TTK md. 54 hükmünün karşılığı olan 1986 tarihli İsviçre Haksız Rekabete Karşı Kanunu'nun 1'inci maddesinin gerekçesinde de, kavramın özellikle geniş yorumlanması, rekabet oyununa doğrudan ya da dolaylı olarak katılan herkesin haksız rekabet hükümlerinin sağladığı korumanın süjesi olarak kabul edilmesi ve böylece haksız rekabet hükümlerinin rakipler arası ilişkilere özgülenmemesi gerektiği belirtilmiştir (Şirin **Güven,** "6102 Sayılı TTK'nun Haksız Rekabete Dair Düzenlemelerinin Amacı ve Koruduğu Menfaatler Çerçevesinde Dürüst ve Bozulmamış Rekabet Kavramı, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nu Beklerken", 10-11-12 Mayıs 2012, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Sayı, C. XVIII, S. 2, İstanbul 2012, s. 176). *Güven*; karşılaştırmalı reklamları, tuzak fiyat uygulamalarını, promosyonlu satışları, yarışmaları, çekilişleri, saldırgan satış yöntemleri ve reklamları, örtülü reklamları, bu geniş ve sosyal yönlü yaklaşımın örnekleri olduğunu belirtmektedir (**Güven,** *a.g.m.,* s. 177).

[12] **Güven,** *a.g.m.,* s. 178.

[13] Ayrıca bkz. **Bahtiyar,** *a.g.e.,* s. 139; **Çeker,** *a.g.e.,* s. 150.

[14] **Y.11.HD.** 15.05.1989, E. 2889/K. 2929, (**Karahan**, *a.g.e.,* s. 195).

İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanun[15] çıkarılmıştır. Anılan kanunun amacı ithalatta haksız rekabet durumlarından damping[16] veya sübvansiyona[17] konu olan ithalatın sebep olduğu zarara karşı bir üretim dalının korunması amacıyla yapılacak işlemlere, alınacak önlemlere karar verecek İthalatta Haksız Rekabeti Değerlendirme Kurulu oluşturulması ve bu kurulun görevlerinin belirlenmesidir. Önlem alınmasını gerektiren durumlar 3577 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinde gösterilmiştir. Buna göre damping veya sübvansiyona konu oluşturan ithalatın, Türkiye'de bir üretim dalında maddi zarara yol açması veya maddi zarar oluşturması ya da bir üretim dalının kurulmasını fiziki olarak geciktirmesi gerekir[18]. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanun'un amacı ve düzenlediği konular haksız rekabetten farklıdır. Daha ziyade makro ekonomik dengeler açısından belirli bir işkolunun dış müdahaleler sebebiyle zarar görmesini önlemeye yönelik tedbirleri ele almaktadır[19].

Türkiye Cumhuriyeti, *"Sınai Mülkiyetin Korunmasına İlişkin Paris Mukavelenamesi Sözleşmesi"ne* katılmış bulunmaktadır. Anılan mukavelenamenin 10'uncu maddesine göre, taraf devletler, haksız rekabet oluşturan davranışların men'i konusunda diğer taraf devlet vatandaşlarına gerekli kanuni korumayı sağlamayı taahhüt etmişlerdir[20].

6102 sayılı TTK md. 54'te haksız rekabete ilişkin dördüncü kısım hükümlerinin amaç ve ilkesi belirtilmiş daha sonra 55'inci maddede dürüstlük kuralına aykırı davranışlar, ticari uygulamalar sayılmıştır. Bu sebeple bir fiilin haksız rekabet oluşturup oluşturmadığı, önce 55'inci maddede sayılan durumlardan birisine girip girmediğine, bu durumlardan birine girmiyorsa TTK md. 54'teki genel hükme uyup uymadığına bakılarak saptanacaktır. 55'inci maddede haksız rekabet oluşturan davranışların kime karşı yöneltildiği ve davranışın içeriği açıklanmıştır.

---

15 **R.G.,** 01.07.1989, S. 20212.

16 3577 sayılı Kanun anlamında damping, bir malın Türkiye'ye ihraç fiyatının, benzer malın normal değerinin altında olmasıdır, (3577 s.K. md. 2/a).

17 Sübvansiyon ise, menşe veya ihracatçı ülkenin fayda sağlayan, doğrudan veya dolaylı mâli katkısını ifade eder, (3577 s.K. md. 2/b).

18 **Arkan**, *a.g.e.,* s. 312.

19 Rıza **Ayhan** / Mehmet **Özdamar** / Hayrettin **Çağlar,** Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar, 7. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2014, s. 304.

20 **Arkan,** *a.g.e.,* 313; Ali **Bozer** / Celal **Göle,** Ticari İşletme Hukuku, 2. Bası, BTHAE, Ankara 2013, s. 144.

İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanun'da ya da Rekabet Kanunu'nda ilgili hükümler varsa ilk önce anılan kanunlardaki hükümler uygulanır. Bu kanunlarda özel bir düzenleme yoksa 6102 sayılı Kanun md. 54-63 uygulanır.

B. Haksız Rekabetin Tanımı ve Unsurları

1. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Madde 54'te Yer Alan Hüküm ve Haksız Rekabetin Unsurları

Haksız rekabetin tanımı 6102 sayılı Kanun md. 54'te yapılmıştır. Rakipler arasında veya tedarikçiler edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen[21] aldatıcı veya dürüstlük kuralına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticari uygulamalar haksız ve hukuka aykırıdır. Yine 54'üncü maddede haksız rekabete ilişkin 6102 sayılı Kanun hükümlerinin amacı belirlenmiştir. Buna göre amaç, bütün katılanların menfaatine, dürüst, hukuka uygun ve bozulmamış rekabetin sağlanmasıdır. Burada kastedilen geniş anlamda kurallara uygun, dürüst rekabettir. Bozulmamış rekabet ise güven duyulan, hilesiz rekabeti ifade eder[22]. Dürüst ve bozulmamış rekabet niteliğini, başka bir deyişle kalitesini belirtir[23]. Bozulmamış rekabet, güven duyulan hilesiz rekabeti ifade eder[24].

Haksız rekabetten söz edilebilmesi için aşağıdaki unsurların olması gerekir:

1. Kazanç sağlama amacına yönelik bir faaliyet,
2. Yarışma ortamı[25],

---

[21] Tanımda yer alan *"etkileyen"* kelimesinin önüne *"olumsuz yönde"* kelimesinin eklenmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

[22] **Bozer / Göle,** *a.g.e.,* s. 145.

[23] Bkz. 54'üncü madde gerekçesi.

[24] **Bozer / Göle,** *a.g.e.,* s. 145; **Karahan,** *a.g.e.,* s. 196.

[25] Sadece rakipler arası yarış esas alınmamaktadır. Haksız rekabet alanının koruma alanı genişletilmiştir (**Çeker,** *a.g.e.,* s. 151; **Ayhan,** vd., *a.g.e.,* s. 305). Farklı iş alanında olsa bile haksız rekabet gerçekleşebilir. Ticari işletme işletmek şart değildir. Kusur aranmamaktadır. Failin kusurlu davranıp davranmadığı, sadece haksız rekabet nedeniyle hangi tür davaların açılabileceğinin belirlenmesi yönünden önem arz eder (**Ayhan,** vd., *a.g.e.,* s. 199). *Karahan'a* göre ise zarar veya zarar tehlikesi, haksız rekabetin varlığı için aranan bir unsurdur (**Karahan,** *a.g.e.,* s. 197). Haksız rekabet nedeniyle maddi ve/veya manevi tazminat istenebilmesi, kusurun varlığına bağlıdır (6102 s.K. md. 56/(1), d).

3. Aldatıcı davranış[26] veya dürüstlük kuralına[27] aykırı bir davranış[28],
4. Rekabetin dürüstlük kuralına aykırı herhangi bir davranışla kötüye kullanılması

veya özel olarak aldatıcı hareketle kötüye kullanılması[29].

2. Başlıca Haksız Rekabet Hâlleri

6102 sayılı Kanun madde 54/ (2)'de haksız rekabete ilişkin genel hükme yer verilmiştir. Madde 55'te ise dürüstlük kuralına aykırı davranışlar sayılmıştır. Madde 55/(1)'de "*…sayılan hâller haksız rekabet hâllerinin başlıcalarıdır."* ifadesi yer almaktadır. "*Başlıcaları*" ifadesiyle sayımın sınırlı olmadığı anlaşılmaktadır[30]. 55'inci madde özel hükümdür. 55'inci maddede sayılan kategorilerden birinin kapsamına girdiği saptanan davranış için genel hüküm olan 54'üncü madde uygulanmaz[31].

6102 sayılı TTK md. 55'te "dürüstlük kuralına aykırı davranışlar, ticari uygulamalar" kenar başlığı altında altı ana başlık sayılmıştır. Anılan başlıklar aşağıda gösterilmiştir[32]:

---

[26] Aldatıcılık kavramı, haksız rekabet hukukunda ve reklama ilişkin düzenlemelerde üst kavramdır. Aldatıcılık; yanlış, yanıltıcı, hatta objektif doğru, çok anlamlı veya eksik bilgi vermek yolu ile mümkündür, (Hamdi **Pınar,** "Reklam ve Satış Yöntemlerine İlişkin Haksız Rekabet Hâlleri, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nu Beklerken", 10-11-12 Mayıs 2012, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Sayı, C. XVIII, S. 2, İstanbul 2012, s. 132); Objektif doğru bilgi (Örneğin ürünün 2 yıl garanti kapsamında olduğunun belirtilmesi)de sunum şekline göre aldatıcı olabilir. Birden çok anlama gelen bilgi de tüketici kıstasına göre öne çıkan anlamı yanıltıcı nitelikte olabilir. [örneğin Media Markt 70 000 kere daha ucuz, (burada aslında 70 000 ürün kastedilmektedir)]. Eksik bilgi (örneğin test özelliklerini gizleyerek arabaların yakıt tüketimi) de yine tüketici kıstası dikkate alındığında önem arz ediyorsa yanıltıcı olabilir (**Pınar,** *a.g.m.,* s. 134).

[27] MK. md. 2 hükmüne göre rekabet hakkı kullanılırken makul, dürüst ve ahlâklı davranmak gerekir. Bunlara aykırı davranışlar haksız rekabet oluşturur.

[28] Bütün katılanlar için haksız rekabetin engellenmesi amaçlanmaktadır. Bütün katılanların menfaatine dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanması gerekir. Bu koruma rakipleri, tedarikçileri ve tüketicileri, işletmecileri, üreticileri, aracıları, medya gibi karar etkileyicilerini kapsamaktadır (**Bahtiyar,** *a.g.e.,* s. 139; Bkz. 54'üncü madde gerekçesi).

[29] Dürüst davranış kuralı haksız rekabetin tanınmasında yani teşhisinde belirleyicidir, (**Bozer / Göle,** *a.g.e.,* s. 145).

[30] **Bozer / Göle,** *a.g.e.,* s. 147.

[31] **Arkan,** *a.g.e.,* s. 315; Ayrıca bkz. TTK md. 55'e ilişkin Hükümet Gerekçesi.

[32] **Bahtiyar,** *a.g.e.,* s. 141.

1. Dürüstlük kuralına aykırı reklamlar[33] ve satış yöntemleri ile diğer hukuka aykırı davranışlar,
2. Sözleşmeyi ihlâle veya sona erdirmeye yöneltmek,
3. Başkalarının iş ürünlerinden yetkisiz yararlanmak,
4. Üretim ve iş sırlarını hukuka aykırı olarak açığa çıkarmak,
5. İş şartlarına uymamak,
6. Dürüstlük kuralına aykırı işlem şartları kullanmak.

Anılan altı ana başlığın daha ayrıntılı olarak ele alınması gerekmektedir. Zira altı kategori oluşturulduktan sonra, her bir kategori içindeki alt bentlerde de uygulamada sıkça rastlanabilecek örneklere yer verilmiştir[34].

a. Dürüstlük Kuralına Aykırı Reklâmlar ve Satış Yöntemleri ile Diğer Hukuka Aykırı Davranışlar

Bu ana başlığın ilk kategorisinde bir kişi başkasını ya da o kişilerin mal, iş ürünü, fiyat veya faaliyetlerini yanlış yere, yanıltıcı yere ya da gereksiz yere incitici açıklamalarla kötülemektedir. Gereksiz yere incitici beyanlar amacını aşan değer yargılarıdır. Bu kategori, TTK md. 55/1, a,1'de düzenlenmiştir. Gerçeğe uygun olmakla birlikte kötüleme vasıf ve derecesindeki beyanlarda bulunmak suretiyle haksız rekabet işlenebilir[35]. *Yargıtay* ise, davalının şikâyetlerinin haklı ve doğru olması durumunda haksız rekabetin de söz konusu olmayabileceğine karar vermiştir[36]. Bir kişinin rakibinin ticari itibarını bozmak ve onun müşterileri üzerinde olumsuz etkide bulunmak amacıyla sözde suçlama-

---

[33] İnternet reklamcılığının tipik şekillerden biri olan, bir işletmenin e-posta yolu ile tüketicilere istenmeyen ticari reklâmlar göndermesi yaygın olarak görülmektedir. Bu reklâmlar, genellikle çok sayıda tüketicinin e-posta adresini içeren posta listeleri kullanılarak gönderilen kitlesel mesajlar yoluyla gerçekleşir. Bu tür kitlesel mesajlar, göndericileri rahatsız edebileceği gibi rakipler açısından, haksız rekabet oluşturabilir (Neval **Okan,** "İnternette Haksız Rekabet", İnönü Hukuk Fakültesi Dergisi, C. II, S.1, Malatya, 2011, 127). Bu tür uygulamalarda dürüstlük kuralı ihlâl edilirse haksız rekabet durumu ortaya çıkabilir. Zira dürüstlük ilkesine aykırı ve rekabete karşı olarak ya da rekabetten beklenen olumlu sonuçların elde edilmesini, özellikle de rekabetin işlerliğini engellemek için yapılan her davranış (bu davranışlar internetin sanal ortamında yapılsa bile) haksız rekabet olarak nitelendirilecektir (**Güven,** *a.g.m.,* s. 178).

[34] **Bahtiyar,** *a.g.e.,* s. 141.

[35] Aksi görüşte **Bozer / Göle,** *a.g.e., s.* 148; **Karahan,** *a.g.e.,* s. 200.

[36] **Y.11.HD.,** 27.10.1983, E. 3987, K. 4611, (**Ayhan,** vd., *a.g.e.,* s. 309).

larda bulunarak dava açması haksız rekabettir. Yine örneğin ünlü bir diş hekiminin çalışamayacak kadar hasta olduğunu yaymak kötülemektir[37]. TTK md. 55/1,a,1'de yer alan terimlerin anlamlarının da açıklanması gerekmektedir. *Kötüleme ne demektir?* 55'inci madde gerekçesine göre kötüleme; karalama, perdeleme, değerini küçümsetme ve düşürtmeyi ifade eder. *Karahan* ise kötülemeyi şu şekilde tanımlamaktadır: *"Kötüleme, başkalarını veya onların mallarını, iş ürünlerini, fiyatlarını, faaliyetlerini veya ticari işlerini olumsuz şekilde etkilemeye yönelmiş bir eylemdir"*[38]. *"Başkaları"* ifadesi ne anlama gelmektedir? Başkaları ifadesi doğrudan bir kişiyi veya kişiliği olmayan bir topluluğu ifade eder. *"Mal"* terimi ise gerçek anlamda ticarete konu bir gereksinime cevap veren bir şeyi ifade eder. *"İş ürünü"* terimi iş, faaliyet, üretim vs. yönünden önem taşıyan teklif, hesap, plan, patent, tasarım, makale, film, sahneye koyuş, icra gibi daha geniş bir alanı ifade eder[39]. Gereksiz yere incitici açıklamalar amacını aşan eleştirilerdir[40]. Örneğin rakibin müşterilerine rakibe aitmiş gibi fahiş fiyat listesinin fakslanması gereksiz yere incitici açıklamalar içine girer[41]. Suçlama duygusuyla eskiden çözüme kavuşturulmuş meseleleri tekrar ele almak ve bir rakip firmanın ticari durumunu ve itibarını sebepsiz yere sarsmak için kullanmak bu kapsamda incitici beyanlardandır[42]. Yine, et mamulleri üreten bir işletme sahibinin bir domuz çiftliğinin de ortağı olduğunun; Müslüman ve domuz eti yemeyen hatta tiksinen bir ülkedeki tüketici grubunda, bu müteşebbisin imal ettiği et ürünlerinde domuz eti kullandığını düşündürecek şekilde empoze edilmesi, gereksiz yere incitici beyanlarla kötüleme durumuna örnek olarak gösterilebilir[43].

Kötüleme sebebiyle hükmün uygulanabilmesi için kusurun varlığı şart değildir. TTK md. 55/1,a,1 hükmü başkasının yani doğrudan bir kişinin veya kişiliği olmayan bir topluluğun kötülenmesi durumunda da uygulanır[44].

---

37 Bkz. 6102 s.TTK md. 55, a, 1 gerekçesi.

38 **Karahan,** *a.g.e.,* s. 199.

39 Bkz. 55'inci madde gerekçesi.

40 **Karahan,** *a.g.e.,* s. 200.

41 **Y.11.HD.** 07.07.2009, E. 2007/13685, K. 2009/8375, (**Karahan,** *a.g.e.,* s. 200).

42 Mehmet **Yılmaz,** "Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Haksız Rekabete İlişkin Genel Hükümlerin Karşılaştırılması ile Kötüleme ve Reklamlara İlişkin Özel Haksız Rekabet Halleri", İstanbul Barosu Dergisi, C. LXXX, S. 4, s.1500).

43 **Yılmaz,** *a.g.m.,* s. 1500.

44 Bkz. 55'inci madde gerekçesi.

İkinci kategoride ise kişi; kendisi, ticari işletmesi, malları, ürünleri ve faaliyetleri hakkında gerçek dışı veya yanıltıcı açıklamalarda bulunmakta ya da aynı yollarla üçüncü kişiyi rekabette öne geçirmektedir. Öne geçirmenin gerçek dışı veya yanıltıcı olması yeterlidir. Bu kategori TTK md. 55/1, a, 2'de düzenlenmiştir. Gerçek dışı veya yanıltıcı açıklamalar övme ya da bazı bilgilerin verilmemesi şeklinde de olabilir[45]. Gerçeğe aykırı bilgi verme yoluyla haksız rekabet başkalarının ahlâk ve mâli iktidarı hakkında bilgi vermeye ve açıklama yapmaya yetkili olanlar tarafından işlenebilir. Bu kategorinin kapsamına özellikle yanlış ya da yanıltıcı bilgilere dayanan aldatıcı reklamlar girer[46].

Bu bent iki varsayımı içermektedir. Birincisi, gerçek dışı veya yanıltıcı açıklamaları yapan kişinin rekabette kendisine avantaj sağlaması, ikincisi gerçekdışı veya yanıltıcı açıklamalar ile üçüncü kişiye rekabette avantaj sağlanması[47]. *Karahan*[48] bu kategoriye giren eylemler için aşağıdaki örnekleri vermektedir:

1) Sağlığa zararlı bir maddenin miktarının yazılmaması,
2) Sağlığa zararlı bir maddenin oranının küçük gösterilmesi,
3) Türk malı olmayan ürünlerin üzerine Türk malı ibaresinin konulması,
4) Dondurmalarda başka süt kullanıldığı hâlde keçi sütü denilmesi,
5) İslâm inancına uygun üretilmemiş ürünler üzerine *"Helâl"* işaretinin konulması,
6) Musevi inancına uygun üretilmemiş ürünler üzerinde *"Koşer"* işaretinin konulması.

Hak etmediği hâlde, müşteri çekebilmesi ve reklamı uğruna, alelade bir giyim firmasına kalite ödülü vermek örnek olarak gösterilebilir[49]. Burada üçüncü kişi rekabette öne geçirilmektedir.

Üçüncü kişiye avantaj sağlanması medya aracılığıyla da yapılabilir. Bir uzmanlık dergisinde yanlış test yöntemi uygulanarak başka bir markaya üstünlük sağlanması gibi[50].

---

45 **Bilgili / Demirkapı,** *a.g.e.,* s. 233.

46 **Bozer / Göle,** *a.g.e.,* s. 149.

47 **Karahan,** *a.g.e.,* s. 201.

48 **Karahan,** *a.g.e.,* s. 202.

49 **Bahtiyar,** *a.g.e.,* s. 142.

50 **Çeker,** *a.g.e.,* s. 155.

Üçüncü kategoride ise kişi herhangi bir paye, diploma veya ödüle sahip değildir.

Ancak kendisi bunlara sahipmiş gibi hareket etmektedir. Bu şekilde üçüncü kişilerde müstesna bir yeteneğe sahip olduğu düşüncesini uyandırmaktadır. Bu kategoride yine, kişi doğru olmayan meslek adları ve sembolleri kullanarak dürüst davranmamaktadır. Bu kategori TTK. md. 55/1, a, 3'te düzenlenmiştir.

Hâiz olmadığı veya asli görevi dışında kullanılması yasaklanmış *"Doktor", "Profesör"* ve benzeri unvan kullanmak bu kategoriye girmektedir. Yine *"Paris'ten diplomalı terzi", "ödüllü çevirmen"* gibi ifadeler gerekçede örnek olarak verilmiştir[51] (TTK md. 55/1, a, 3).

Bir pansiyonun reklamlarında *"üç yıldızlı otel"* olarak tanıtılması veya sanayi tuzu ambalajına mutfak önlüklü kadın resimleri konularak sofra tuzu görünümü verilmesi durumlarında da aldatıcı işaretler kullanılmış olur[52].

Dördüncü kategoride başkasının malları, iş ürünleri, faaliyet ve işleri ile karıştırılmaya yol açacak yöntemlere başvurulmaktadır. Karıştırılma, öncelikle mal ya da iş ürünlerinin dış görünüşleri itibariyle yanıltmayı, kandırmayı, yanlış algılanmaya neden olmayı ifade eder[53]. Karıştırılma, objektif değerlendirmeyi gerektirir[54]. Bu kategori TTK md. 55/1, a, 4'te düzenlenmiştir. Anılan hükümle başkasının ününden haklı olmadan yararlanması engellenmeye çalışılmakta[55] ve emek korunmaktadır[56]. Uygulamada karıştırılma ço-

---

51 **Pınar,** *a.g.m.,* s. 134.

52 **Çeker,** *a.g.e.,* s. 156.

53 **Arkan,** *a.g.e.,* s. 318; Ayrıca bkz. TTK md. 55/1,a, 4'e ilişkin Hükümet Gerekçesi; **Bozer / Göle,** *a.g.e.,* s. 150.

54 **Karahan**, *a.g.e.,* s. 204; **Ayhan,** vd., *a.g.e.,* s. 312.

55 Aynı görüşte **Bilgili / Demirkapı,** *a.g.e.,* s. 233.

56 Emek ilkesinin güçlenmesi ve etki alanını genişletmesi de, haksız rekabet hukukuna kazandırılan yeni bir içeriktir, (Mustafa **Can,** "Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Haksız Rekabet", TBB Dergisi, S. 69, Ankara, 2007, s. 153). Emek kavramına TBK md. 77 ve devamında da vurgu yapılmıştır. Buna göre, haklı bir sebep olmaksızın, bir başkasının *emeğinden zenginleşen***,** bu zenginleşmeyi geri vermekle yükümlüdür. Bu noktada TTK ile TBK arasında paralellik vardır. Emek ilkesi haksız rekabet hükümlerinin temelini oluşturmaktadır (Tamer **Pekdinçer,** "Türk Borçlar Kanunu'nda Yapılan Değişikliklerin Türk Ticaret Kanunundaki Haksız Rekabete İlişkin Hükümlere Etkisi", Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyu-

ğunlukla markalar arasında söz konusu olmaktadır. Bu kategoride karışıklık meydana getirerek başkasının müşteri kitlesinden haksız olarak yararlanma söz konusudur. Tescilsiz bir marka, işletme adı, unvan gibi tanıtma araçları bakımından TTK md. 55/1, a, 4 hükmü uygulanır.

Karıştırılma, bilirkişi marifetiyle tespit ettirilir. Başkasının tasarım, unvan, işaret ve markasını aynen kullanmak suretiyle karıştırılmada ise bilirkişi incelemesine gerek olmadan da iltibasın bulunduğu tespit edilebilir. Karıştırılma olasılığının varlığı araştırılırken, orta düzeyde ve normal bir müşterinin, dış görünüm olarak algısı ve değerlendirmesi ölçüt alınmaktadır. Fakat, ilgili tanıtım aracını taşıyan mal, özel bir alıcı kitlesine hitap ediyorsa, bu özel kitlenin yanılma olasılığı üzerinde durulması gerekir[57].

Beşinci kategoride yanıltıcı karşılaştırıcı reklama ilişkin düzenleme yer almaktadır. Burada reklam yanıltıcı, gerçeği saptırıcı bir şekilde sunulmaktadır. Bu kategori TTK md. 55/1, a, 5'te düzenlenmiştir. Bize göre reklam hedef kitleyi yanıltıyorsa haksız rekabet gerçekleşmiş sayılır. Hukuka aykırı olan, nesnel yönden gerçek dışı ve ölçüyü aşan karşılaştırmalı reklamdır. Reklam konusu ürünün, malın, faaliyetin vs. hedefi (muhatabı) olan ortalama tüketicide yanlış anlamalara, zanlara, algılamalara, düşüncelere yol açan açıklamalar, değerlendirmeler, yargılar vs. içeren reklamlar yanıltıcıdır[58].

Aldatıcı reklamlar; abartılı, mukayeseli reklamlar[59], bilimsel araştırma sonuçlarına ve tanık beyanlarına dayandırılan reklamlar, fiyat kullanılan reklamlar, işletme ile ilgili reklamlar, tüketim malı ve hizmetlerle ilgili reklamlar olarak çeşitli şekillerde görülebilir[60]. Reklamdaki abartıyı ortalama bir kişi anlayabiliyorsa haksız rekabete sebep olmaz. Karşılaştırmalı reklamların aldatıcı reklam sayılmaması, karşılaştırmanın aynı tür ve nitelikteki mallar

---

mu, 3-4 Haziran 2011, Sempozyum No: III, İstanbul, 2011, s. 75, 83); Haksız rekabet kurallarının dayandığı temel prensip, özellikle ticari hayatta herkesin ahlak kurallarına uygun olarak kendi emeği nispetinde netice almasıdır. Bir diğer ifadeyle, sosyal yaşamın her alanında olduğu gibi ticari hayatta da başarı kazanmak, iktisadi faaliyetlerini geliştirmek, kendi mal ve hizmetlerinin tanıtımını yapmak, talebini arttırmak veya benzer faaliyetlerde bulunmak isteyen kişi, bu faaliyetlerini kendi haklı emeğine dayandırmak zorundadır, (**Pekdinçer,** *a.g.m.,* s. 83).

57 **Bahtiyar,** *a.g.e.,* s. 142.

58 Bkz. TTK md. 55/a, 1, 5 gerekçesi.

59 Hukuka aykırı olan, nesnel yönden gerçek dışı ve ölçüyü aşan abartılı karşılaştırmalı reklamdır (Bkz. TTK md. 55/1, a, 5 Hükümet Gerekçesi).

60 **Ayhan,** vd., *a.g.e.,* s. 309.

arasında objektif bir yöntem izlenerek yapılmış olmasına bağlıdır. Bilimsel araştırma sonuçlarından bir kısmının yanlış değerlendirmelere yol açacak şekilde açıklanması aldatıcı reklam teşkil eder. Fiyat kullanılan reklamlarda ise temel ilke gerçeğe uygunluktur. Belirtilen fiyat gerçeğe aykırı ise haksız rekabet oluşmuştur[61].

Altıncı kategoride ise seçilmiş bazı mal veya iş ürünleri birden çok kere, tedarik fiyatının altında satışa sunulmakta, bu sunumlar reklamlarda özellikle vurgulanmaktadır. Bu hareket neticesinde kişi müşterilerini, kendisinin ya da rakiplerinin yeteneği hakkında yanıltmaktadır. Bu kategori TTK md. 55/(1), a, 6'da düzenlenmiştir. Bu kategorideki durum göstermelik mal ile müşteriyi avlama denilebilecek halleri kapsamaktadır[62]. Avlanan müşterinin nasıl kötüye kullanıldığı önemli değildir. Zira bu hükümde belirli bir şekle ve kalıba bağlı kalınmamıştır[63].

Yedinci kategoride kişi, müşterisine satın alacakları mal yanında hediye vermeyi ya da başka ek avantajlar (ek edimler, örneğin prim, promosyon) sağlamayı vaat etmektedir. Bu yolla müşteri fazla düşünmeden karar vermekte ve aslı olmayan veya değersiz hediye ile yanılmaktadır. Hükmün ağırlık merkezi müşterinin sunumun gerçek değeri hakkında yanıltılmasıdır[64]. Sunum kelimesi icap anlamını da içerir.

Sekizinci kategoride kişi, saldırgan satış yöntemleri kullanarak müşterinin karar verme özgürlüğünü sınırlamaktadır. Burada beklenmedik bir anda evin kapısına gelerek veya yoldan zorla çevirerek yapılan satışlar da haksız rekabet oluşturur. Bu kategori, TTK md. 55/ (1), a,8'de düzenlenmiştir. Bu hükümde saldırgan reklamlar düzenlenmemiştir. Zira burada satış yöntemi düzenlenmiştir. Satış yöntemi hükmün merkez unsurudur. Satışa yardımcı araç olan reklamlar bu bendin kapsamına girmemektedir[65]. Saldırgan reklamlar genel hükmün kapsamındadır. Bu kategoride önemli olan saldırganlığın özellik taşıması ve muhatabını adeta köşeye sıkıştırmasıdır[66]. Müşterinin makul sayılamayacak, güç bir psikolojik duruma sokula-

---

61 **Ayhan,** *a.g.e.,* s. 309.

62 **Bahtiyar,** *a.g.e.,* s. 144; **Bozer / Göle,** *a.g.e.,* s. 153.

63 Bkz. TTK md. 55/ (1), a, 6 gerekçesi.

64 Bkz. TTK md. 55/(1), a,7 gerekçesi.

65 **Arkan,** *a.g.e.,* s. 319.

66 Bkz. TTK md. 55/(1), a,8 gerekçesi.

rak, satın alma zorunluluğu altında bırakılması yasaklanmıştır[67]. Hükümde yer alan *"…özellikle saldırgan"* ibaresindeki *"özellikle"* kelimesi hükmün uygulanabilmesinin şartıdır. Saldırgan satış yönteminin müşterinin iradesi üzerinde ağır baskı oluşturması, onu sağlıklı düşünmekten alıkoymasıdır. Bu kapsamda, kapıdan satış yöntemini uygulayan bir şirket çalışanlarının hep bir ağızdan *"bu satışı yapamazlarsa kotalarını dolduramayacakları ve işsiz kalacakları"*nı ileri sürerek müşteriyi baskı altında tutmaları örnek gösterilebilir[68].

Dokuzuncu kategoriyi oluşturan TTK md. 55/(1), a, 9 bendinde müşteri yanıltılmaktadır. Şu şekildedir ki; kişi, malları, iş ürünleri veya faaliyetlerin özellikleri, miktarı, kullanım amaçları, yararları veya tehlikelerini müşterisinden gizlemektedir. Yanılma sadece açıklamalarla değil malın biçimi, paketleme tarzı, etiketteki takdim gibi görsel algılamalar dâhil her türlü araçla yapılmaktadır. Gizleme de yanıltmanın, gerçeğe aykırı hareket etmenin özel bir hâlidir. Örneğin kişi, müşterisine yarı dolu ambalaj vermektedir[69]. Müşteri ambalajı dolu zannederek yanıltılmaktadır. Yine örneğin büyük bir tenekenin yarısına kadar zeytinyağı doldurulmuş olduğu hâlde, doluymuş gibi satışa sunulması bu kategoriye girer[70]. Tırnak kadar parfümün büyük bir şişeyi alacak kutuya konulması, kolonya şişesinin doluymuş gibi görünmesine rağmen şişenin iç hacminin çok küçük olması da örnek olarak verilebilir[71]. Bir kremin tanıtım ilânında kremin meydana getirdiği olumlu değişiklikleri gösterdiği ifade edilen, fakat gerçekle ilgisi bulunmayan fotomontajlı fotoğrafların kullanılması[72].

TTK md. 55/ (1), a, 10, 11 ve 12'nci bentler tüketicinin korunmasına ilişkin özellikli hâllerdir. İlgili hükümlerin gerekçesine göre amaç, tüketici kredilerinde, taksitli satış veya benzeri satış şartlarında, formlarda, ilân ve reklamlarda kullanılan belirsiz, yanıltıcı, aldatıcı, eksik ifadelere karşı tüketicilerin korunmasıdır[73].

---

67 **Ayhan,** vd., *a.g.e.,* s. 314.

68 Rıza **Ayhan**, "Ticari İş - Ticari İşletme – Tacir- Ticaret Sicili – Ticaret Unvanı - Haksız Rekabet", EÜHFD., C. XVI, S .3–4, Erzincan, 2012, s. 50.

69 **Bilgili / Demirkapı,** *a.g.e.,* s. 234.

70 **Bahtiyar,** *a.g.e.,* s. 145.

71 **Çeker,** *a.g.e.,* s. 161.

72 **Karahan,** *a.g.e.,* s. 211.

73 Bkz. TTK md. 55/(1), a, 10-12'ye ilişkin Hükümet Gerekçesi.

Tüketicinin korunması kapsamında kişiler, taksitle satım sözleşmelerine veya taksitle satım sözleşmelerine benzer hukuki işlemlerde, kamuya yapılan ilânlarda;

1. Unvanlarını,
2. Peşin veya toplam satış fiyatının Türk Lirası ve yıllık oranlar üzerinden değerini,
3. Taksitle satımdan kaynaklanan ek maliyetinin Türk Lirası ve yıllık oranlar üzerinden değerini açıkça belirtmek zorundadır.

Yine tüketicinin korunması kapsamında kişiler, tüketici kredilerine ilişkin kamuya yapılan ilânlarda;

1. Unvanlarını,
2. Kredilerin net tutarlarını,
3. Toplam giderleri,
4. Efektif yıllık faizleri açıkça belirtmek zorundadır.

Ayrıca tüketicinin korunması kapsamında; işletmesine ilişkin faaliyetleri çerçevesinde, taksitle satım veya tüketici kredisi sözleşmeleri sunan veya akdeden ve bu bağlamda sözleşmenin konusu, fiyatı, ödeme şartları, sözleşme süresi, müşterinin cayma ve fesih hakkına veya kalan borcu vadeden önce ödeme hakkına ilişkin eksik veya yanlış bilgiler içeren sözleşme formülleri kullanmak da haksız rekabet oluşturur (6102 sayılı Kanun md. 55/1,a, 12).

b. Sözleşmeyi İhlâle veya Sona Erdirmeye Yöneltmek

Bu başlıkta dört farklı ihtimal düzenleme konusu yapılmıştır. Anılan başlığın ilk kategorisinde kişi, müşterilerle kendisinin bizzat sözleşme yapabilmesi için, onları başkalarıyla yapmış oldukları sözleşmelere aykırı davranmaya yöneltmektedir. Bu durum, TTK md. 55/(1), b, 1 hükmünde düzenlenmiştir. Bu hüküm haksız fiilin (BK md. 41/2) haksız rekabetteki görünümünü düzenlemektedir.

İkinci kategoride ise üçüncü kişilerin işçilerine, vekillerine ve diğer yardımcı kişilerine hak etmedikleri ve onları işlerinin ifasında yükümlülüklerine aykırı davranmaya yöneltebilecek yararlar sağlayarak veya önererek, kendisine veya başkalarına çıkar sağlamaya çalışmak durumu düzenlenmiştir. Bu durum TTK md. 55/(1), b, 2 hükmünde düzenlenmiştir. Üçüncü kişilerin işçilerine, vekillerine veya diğer yardımcılarına, onları görevlerini ihlâle sevk etmek suretiyle ken-

disine veya başkasına menfaatler sağlamak amacıyla veya bu tür menfaatleri sağlamaya elverişli olacak şekilde hak etmedikleri menfaatler temin veya vaat etmek haksız rekabettir. Bu hüküm birinci kategorinin işçiler, vekiller, yardımcı kişilerle yapılmasını düzenlemektedir[74]. Üçüncü kişilerin yardımcılarına temin yahut vaat edilen menfaat, nakdi veya gayri nakdi olabilir[75].

Yasaklanan eylemin amacı, kendisinin veya kendisine çıkar sağlanan kişinin rakibi konumunda olan üçüncü kişinin kendileriyle rekabet edemez duruma getirilmesinin temin edilmesidir. Buradaki eylem iktisadi rekabeti etkileyebilecek nitelikte bir eylemdir. Zira, eylemi yapan işinde ehil, uzman, bilgi ve yetenekli bir çalışanı kendisine çekmekle rekabet gücünü arttırırken, ayartılanın önceki işvereni olan şahsın rekabet gücünü zayıflatmaktadır[76]. *Karahan'a*[77] göre geniş anlamda çalışanları iğfale yarayan her şey yarar kapsamına dâhildir.

Karahan[78] bu kategoriye örnek olarak aşağıda gösterilenleri vermektedir:

1. Daha iyi bir iş veya mevki temini,
2. Kişinin ailesi ve yakınlarına çeşitli yararlar sağlanması,
3. Kişinin çocuklarının işe alınması,
4. Çocuklarına burs temini,
5. Siyasi veya ideolojik destek verme[79].

Üçüncü kategoride ise kişi, işçileri, vekilleri veya diğer yardımcı kişileri, işverenlerinin veya müvekkillerinin üretim ve iş sırlarını[80] ifşa etmeye veya

---

74 **Bozer / Göle,** *a.g.e.,* s. 155.

75 **Ayhan,** vd., *a.g.e.,* s. 316.

76 Kemal **Şenocak,** "İşletme Personelinin Ayartılması Meselesinin Haksız Rekabet Hükümleri Çerçevesinde (TTK m. 56 vd.) Değerlendirilmesi", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. L, S. 2, Ankara, 2001, s. 54). Yine yazara göre ayartma eyleminin rakip işletmenin iktisadi piyasadan silinmesi amacıyla yapılmış olması, söz konusu eylemin haksız rekabet eylemi sayılmasına sebep olur (Şenocak, *a.g.m.,* 56). Biz de bu noktada yazara katılmaktayız.

77 **Karahan,** *a.g.e.,* s. 215.

78 **Karahan,** *a.g.e.,* s. 215.

79 **Karahan,** *a.g.e.,* s. 215.

80 İş sırrı kavramı iş ve işyeri ile ilgili her türlü gizli bilgiyi içine alan geniş bir kavramdır. İmalat sırları ile ticaret sırları da bu kapsam içerisindedir. İş sırrının mevcut olabilmesi için sırrın işle ilgili olması, işverenin gizli tutma iradesinin var olması, işverenin haklı bir menfaatinin olması gerekir (Salih Önder **Yeşiltepe,** "Ticari Sır-İş Sırrı", Doç. Dr. Mehmet Somer'in Anısına Armağan Özel Sayısı 2004-2006, C. XII, S. 1-3, 406-409).

ele geçirmeye yöneltmektedir. Bu durum TTK md. 55/1, b, 3'te düzenlenmiştir. Sır, sadece hiç bilinmeyeni değil, ancak uzun ve masraflı bir çalışma sonucunda elde edilebilen bilgileri de ifade eder. Örneğin, coca cola firmasına ait gazlı içeceklerin üretim sırlarını ele geçirmeye ve yaymaya yöneltmek gibi[81]. Rakip firmanın gizli ortaklarına ilişkin bilgilerin ele geçirilmesi için çalışanların yöneltilmesi[82] de örnek olarak gösterilebilir. Bu kategori; sözleşmeyi ihlâle veya sona erdirmeye yöneltmenin taksitli satış, kredili satış vs. satış türlerine uygulanmasıdır.

c. Başkalarının İş Ürünlerinden Yetkisiz Yararlanma

Başkalarının iş ürünlerinden yetkisiz yararlanma durumu, dürüstlüğe aykırı bir davranış olarak değerlendirilmiştir. TTK md. 55/1-c'de hükmünde *"iş ürünü"* ve *"çalışma ürünü"* (TTK md. 55/1-c, 3) olmak üzere iki ayrı kavram kullanılmıştır. Her iki kavram farklı ürünleri kapsamaktadır. İş ürünleri, teklif, hesap ve plan gibi fikri mülkiyet hakları sayılmayan ürünleri ifade eder. Çalışma ürünleri, teklif veya taslak gibi hazırlık aşamasındaki ürünleri değil, piyasada kullanılmaya uygun ürünleri belirtmektedir. Ayrıca çalışma ürünleri, birer fikri mülkiyet hakkı, yani özel olarak korunan bir hak da olabilecektir[83]. Örneğin, bir avukatın hazırlamış olduğu dava dilekçesi şablonunun yetkisiz kişilerce kullanılması bu kapsama girer. Yine fizibilite, rapor, iş akış şemaları, üretim hazırlık çalışmalarına ilişkin taslaklar bu bağlamda değerlendirilebilir[84]. Hüküm başkalarının emeğinden, iş, sonuç ve deneyimleri haklı olmayan yararlanmaları önlemeyi amaçlamaktadır. Yararlanma, ekonomik yarar elde etmeyi ifade eder[85]. Bu düzenleme haksız rekabet hukukunun temellerinden sayılan emeğin korunması uygulaması ile ilgilidir[86].

d. Üretim ve İş Sırlarını Hukuka Aykırı Olarak İfşa Etmek

Gizlice ve izinsiz olarak ele geçirdiği bilgileri, iş sırlarını değerlendirmek; başkasına ait üretim veya iş sırlarını hukuka aykırı olarak ifşa etmek de hak-

---

81 **Berzek,** *a.g.e.,* s. 91.

82 **Karahan,** *a.g.e.,* s. 215.

83 Sadık **Çapa,** "Haksız Rekabet Hukukunda Başkalarının İş Ürünlerinden Yetkisiz Yararlanma (TTK m.55/1- c)", 2014/2, Ankara Barosu Dergisi, Ankara, 2014, s. 372.

84 **Karahan,** *a.g.e.,* s. 216.

85 **Çeker,** *a.g.e.,* s. 162; **Bozer / Göle,** *a.g.e.,* s. 156.

86 Bkz. TTK md. 55 gerekçesi; **Karahan,** *a.g.e.,* s. 216; **Çapa,** *a.g.m.,* s. 372.

sız rekabettir[87]. Bu durum TTK md. 55/1, d hükmünde düzenlenmiştir[88]. Bilgilerden bizzat yararlanmayan, ancak bunu başkalarına sunan kişilere ilişkin düzenlemedir[89].

Sır aşağıdaki niteliklere sahip olmalıdır:

1) Uzun ve masraflı bir çalışma sonucunda elde edilebilen bilgileri ifade eder,
2) Sırrın mutlaka yeni nitelikte olmasına gerek yoktur[90].

İsim ve adres yanında bazı bilgileri içeren müşteri listesi, işletmenin üretim, dağıtım, organizasyon ve yönetim alanında oluşturduğu teknik ve ticari bilgi ve tecrübelerin öğrenilmesi de sırların öğrenilmesi kapsamına girer. Özellikle, işletmenin teknik-ticari bilgi ve tecrübelerinin (know-how) bu suretle öğrenilmesi haksız rekabet oluşturur[91].

Bu kategorinin gerçekleşmesi için iki şartın varlığı gerekmektedir:

1) Başkalarına ait üretim ve iş sırlarının gizlice veya izinsiz ele geçirilmesi yahut hukuka aykırı şekilde öğrenilmesi,
2) Edinilen bilgilerin ve üretenin iş sırlarının değerlendirilmesi veya başkalarına bildirilmesidir[92].

Bir bilginin üretim veya iş sırrı olarak değerlendirilebilmesi için, ilgili alanda rakip firmalarca tam olarak bilinmemesi ve bu sır nedeniyle üretilmiş ürünlerin, ilgili alandaki diğer ürünlerden farklı olması, birer ölçüt olarak kabul edilebilir[93].

e. İş Şartlarına Uymamak

Rakipleri bağlayan kurallara uymayarak, onlardan daha avantajlı bir duruma haksız yere gelmek durumu haksız rekabet kabul edilmiştir. Nitekim

---

87 **Arkan,** *a.g.e.,* s. 320.

88 Hükümde yer alan *"özellikle"* ibaresi ile başlayan cümle bu bende ilişkin sınırsız ihtimallerden sadece birini örnek olarak zikretmekte olup buna ilişkin örnekler çoğaltılabilir (**Karahan**, *a.g. e.,* s. 218).

89 **Bilgili/Demirkapı,** *a.g.e.,* s. 236.

90 **Arkan,** *a.g.e.,* s. 320.

91 **Berzek,** *a.g.e.,* s. 92.

92 **Karahan,** *a.g.e.,* s. 218.

93 Bkz. **Y.11.HD.,** T. 02.06.2005, E. 2004/7827, K. 2005/5755, (**Ayhan,** vd., *a.g.e.,* s. 317).

TTK md. 55/(1), e hükmü de özellikle kanun ya da sözleşmeyle rakiplere de yüklenmiş olan veya bir meslek dalında yahut çevrede olağan olan iş şartlarına uyulmaması dürüstlüğe aykırı bir davranış olarak gösterilmiştir. Buna karşılık iş hayatı şartlarına uymama kanunun tanıdığı bir imkândan veya verdiği bir görevden kaynaklanıyorsa artık haksız rekabetin varlığından söz etmek mümkün değildir.

Bahtiyar[94], iş şartlarına uymama durumuyla ilgili olarak aşağıdaki örnekleri vermektedir:

1. Eczanelerin nöbet sırasını ihlâl etmesi,
2. Bazı giyim mağazalarının bağlı oldukları mesleki örgütün kararına veya anlaşmaya rağmen indirimli satış sezonu kurallarına veya zamanına uymaksızın satış yapmaları.

Çeker[95]*,* ise aşağıdaki örnekleri vermektedir:

1. Ruhsat gerektiren bir işin ruhsat olmadan yapılması,
2. Kaçak elektrik veya kaçak işçi kullanarak düşük fiyatlı mal üretilmesi.

Karahan[96] iş şartlarına uymama kapsamında aşağıdaki örnekleri vermektedir:

1. Kanunlarla getirilmiş çalışma sürelerine uyulmayarak işçilere fazla çalışma yaptırılması,
2. Mağazaların mevzuatta belirlenen süre dışında açık tutulması,
3. Vergi ödenmemesi,
4. Gümrükle ilgili mevzuat hükümlerinin ihlâli ile verginin hiç veya başka bir kalem üzerinden düşük şekilde ödenmesi.

Berzek[97] sinema salonu işleten bir tacirin cuma günü gösterime girmesi kararlaştırılmış yeni bir filmi diğer salonlardan önce gösterime sokmasını örnek olarak göstermektedir. *Şenyüz ve Aslan'a* göre bazı rakipler, defterlerini tam tutup vergilerini tam öderken ve işçilerini sigortalı çalıştırırken bazılarının bu kurallara uymadan vergi kaçırması ve sigortasız işçi çalıştırması

---

94 **Bahtiyar,** *a.g.e.,* s. 147.

95 **Çeker,** *a.g.e.,* s. 163.

96 **Karahan,** *a.g.e.,* s. 219.

97 **Berzek,** *a.g.e., s.* 92.

her ne kadar başka kanunlar açısından cezai yaptırım gerektiriyorsa da iş şartlarına uymamak kapsamında haksız rekabet oluşturur[98]. *Yargıtay'a* göre bilgisayar kursu açmak için Bakanlık izni gerekirken bu izin alınmadan faaliyette bulunulması haksız rekabet oluşturur[99].

Biz de yukarıda verilen örneklerin TTK md. 55/(1), e kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Bu düşüncelerimizi aşağıdaki gerekçelerle desteklemekteyiz:

1. 6197 Sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun'un[100] 36'ncı maddesi aşağıdaki hükmü ihtiva etmektedir: *"Tabiplerin tertip ettikleri reçeteleri hazırlamak ve muhteviyatlarını müracaat sahiplerine temin etmek üzere birden fazla eczanenin bulunduğu yerlerdeki eczanelerin gece ve pazar nöbetleri, mahallin en yüksek sağlık amirinin tensibiyle halkın ihtiyacını temin edecek surette tanzim olunur. Gerek nöbet ve gerekse tatil zamanları için verilecek emirlere eczacıların tâbi olması mecburidir.".* Bu sebeple *Bahtiyar'ın* verdiği *"eczanelerin nöbet sırasını ihlâl etmesi"* örneğinde 36'ncı maddeye uyulmadığı görülmektedir. Bu durum da haksız rekabet teşkil eder.
2. 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği İle Odalar ve Borsalar Kanunu'nun[101] 12'nci maddesinin (g) bendine göre odalar üyeleri tarafından uyulması zorunlu mesleki karar almak zorundadır. *Bahtiyar'ın* verdiği ikinci örnekte ise indirim konusunda alınan mesleki karara uyulmamış olup 12'nci madde hükmü ihlâl edilmiştir. Bu durum da haksız rekabet teşkil eder. *Berzek'in* verdiği örnek de bu kapsamda değerlendirilir. Zira burada uyulması gereken mesleki bir karara uyulmamıştır.
3. Serbest eczaneler, eczacılık yapma hakkını haiz bir eczacının sahip ve mesul müdürlüğünce yönetmelikte belirlenen belgelerle il sağlık müdürlüğünce düzenlenmiş ve valilikçe onaylanmış bir ruhsatname ile açılır (6197 s.K. md. 5/f.1). Burada ruhsat gerektiren bir iş vardır. Eczacılık faaliyeti anılan maddede belirtilen ruhsatname alınmadan yapılmışsa rakip eczacıları bağlayan kurallara uymama durumu teşkil eder. Bu du-

---

98 Doğan **Şenyüz** / Yılmaz **Aslan,** İşletme Hukuku, 4. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa 2012, s. 134.

99 **Y.11.HD.** 25. 06.1990, E. 4644, K. 5063 (**Karahan**, *a.g.e.,* s.219).

100 **R.G.,** 24.12.1953, S. 8591.

101 **R.G.,** 01.06.2004, S. 25479.

rum da haksız rekabet fiilini oluşturur. *Çeker'in* yukarıda verdiği örnek bu kapsama girer.

4. *Çeker'in* verdiği diğer örnekte kaçak elektrik veya kaçak işçi kullanarak düşük fiyatlı mal üretilmesi durumunda rakipleri bağlayan kurallara uymayarak, onlardan daha avantajlı bir duruma haksız yere gelmek durumu söz konusudur. Zira rakipler işletmelerinin giderlerinden olan elektrik masraflarını ve işçilerinin sigorta primlerini yatırmaktadırlar. Haksız rekabeti işleyen kişi ise bu masraflara katılmadan mal üretmektedir. Rakip ile haksız rekabet fiilini işleyen kişi arasında bir adaletsizlik doğmaktadır. İkisi de mal üretmektedir, ancak birisi malın maliyetini haksız rekabet fiili ile düşürmektedir. Bu sebeple *Çeker'in* verdiği örneğin haksız rekabet teşkil edeceğini düşünmekte ve yazara katılmaktayız.

f. Dürüstlük Kuralına Aykırı İşlem Şartları Kullanmak

Özellikle yanıltıcı bir şekilde diğer taraf aleyhine; doğrudan veya yorum yoluyla uygulanacak kanuni düzenlemeden önemli ölçüde ayrılan veya sözleşmenin niteliğine önemli ölçüde aykırı haklar ve borçlar dağılımını öngören, önceden yazılmış genel işlem şartlarını kullananlar dürüstlüğe aykırı davranmış olur (6102 s.K. md. 55, (1), f). *"Kanuni düzenleme",* emredici ya da düzenleyici kanun hükümleri ile doktrin ve içtihatlar yoluyla oluşturulan düzeni ifade eder. Kanuni düzenleme, belli ölçüde, hakkaniyeti yansıtır ve bu bağlamda hak ve borçların sözleşme tarafları arasında hakça paylaşılmasını sağlar. Yorum yoluyla uygulanacak kanuni düzenleme ibaresi, hükmün kapsamına, isimsiz sözleşmelerin de alındığını gösterir[102]. Genel işlem şartları, haksız rekabet açısından TTK'da ilk kez özel olarak düzenlenmiştir[103]. Böylece genel işlem şartları düzen altına alınmaya çalışılmıştır[104]. Bilindiği gibi genel işlem şartları, bir sözleşme yapılırken düzenleyenin, ileride çok sayıdaki benzer sözleşmede kullanmak amacıyla, önceden, tek başına hazırlayarak karşı tarafa sunduğu sözleşme hükümleridir (TBK md. 20/1). TTK dürüstlük kuralına aykırı genel işlem şartlarının aynı zamanda haksız rekabet oluşturacağını hükme bağlamıştır (TTK md. 55/ 1, f).

---

[102] **Arkan,** *a.g.e.,* s. 321.

[103] TTK md. 55 gerekçesi.

[104] **Karahan,** *a.g.e.,* s. 220.

III. HAKSIZ REKABETE İLİŞKİN DAVALAR

A. Haksız Rekabete İlişkin Hukuk Davaları

1. Genel Olarak

Haksız rekabeti oluşturan bir fiil dolayısıyla zarar gören veya böyle bir tehlike ile karşı karşıya kalan kişilerin hukuk düzeni tarafından korunması gerekmektedir. Bu sebeple haksız rekabete maruz kalan kişiler için çeşitli davalar açma olanağı tanınmıştır. Bu davaların konusu bazı durumlarda sadece bir tespit olabileceği gibi, bazı durumlarda önleme (men), bazı durumlarda ise de haksız rekabetin sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılması olarak karşımıza çıkabilir. Ayrıca bir zararın varlığı durumunda zararın türüne göre maddi ve/veya manevi tazminat davası da söz konusu olabilir. Failin kusurlu olmadığı durumlarda maddi ve manevi tazminat davaları açılamaz[105].

Konuya ilişkin düzenleme 6102 sayılı TTK md. 56/1'de yapılmıştır: *"Madde 56- (1) Haksız rekabet sebebiyle müşterileri, kredisi, mesleki itibarı, ticari faaliyetleri veya diğer ekonomik menfaatleri zarar gören veya böyle bir tehlikeyle karşılaşabilecek olan kimse;*

a) Fiilin haksız olup olmadığının tespitini,

b) Haksız rekabetin men'ini,

c) Haksız rekabetin sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılmasını, haksız rekabet yanlış veya yanıltıcı beyanlarla yapılmışsa bu beyanların düzeltilmesini ve tecavüzün önlenmesi için kaçınılmaz ise, haksız rekabetin işlenmesinde etkili olan araçların ve malların imhasını,

d) Kusur varsa zarar ve ziyanın tazminini,

e) Borçlar Kanunu'nun 58'inci maddesinde öngörülen şartların varlığında manevi tazminat verilmesini isteyebilir. Davacı lehine ve (d) bendi hükmünce tazminat olarak hâkim, haksız rekabet sonucunda davalının elde etmesi mümkün görülen menfaatin karşılığına da karar verebilir.".

2. Dava Türleri

a. Tespit Davası [TTK md. 56/(1), a]

Tespit davası ile saptanması istenen, bir kişi ile diğer bir kişi veya bir şey arasındaki hukuki ilişkidir. Bu hukuki ilişki somut bir olaydan doğmalıdır. Bir

---

[105] **Ayhan,** vd., *a.g.e.,* s. 319.

hukuki ilişkinin hemen tespit edilmesinde davacının korunmaya değer meşru bir hukuki menfaatinin bulunması gerekir[106].

Tespit davasıyla davalının davranışının haksız rekabet oluşturup oluşturmadığı karara bağlanır[107]. Haksız rekabetin varlığına ilişkin tespit kararı ileride açılacak olan men, düzeltme (eski hâle getirme) ve tazminat davalarında kesin delil oluşturur. Bu davada alınan ilâm temyiz süresi geçtikten sonra açılacak diğer davalarda kesin delil oluşturur[108]. Bu dava maktu harca tâbidir. Tespit davası, haksız rekabet mağdurlarının daha sonradan açacakları diğer davalara delil toplanmasına yarar ve delillerin karartılmasını önler[109].

b. Önleme (Men) Davası [TTK md. 56/(1), b]

Men davası ile davacı, devam etmekte olan veya tekrarlanma tehlikesi bulunan haksız rekabet durumunun durdurulmasını ister[110]. Men davası eda davası niteliğindedir. Men davası öncesi tespit davası açma mecburiyeti söz konusu değildir. Men davasında failin kusuru aranmamaktadır. Davacının zarar görme tehlikesine maruz kaldığı durumlarda men davasını açmak tespit davası açmaktan daha yerinde olacaktır. Men davasına örnek olarak, gazetelere verilen ilânda haksız rekabet teşkil eden bir durum söz konusu ise, bu ilânın daha sonraki günlerde yayımlanmasını engellemek için men davası açmak gerekir[111].

Haksız rekabet oluşturan fiil ile haksız rekabetin tekrarına ilişkin tehlike devam ettiği müddetçe zamanaşımı işlemez. Bu sebeple men davasını açma hakkı düşmez[112].

c. Düzeltme (Eski Hale Getirme) Davası [TTK md. 56/(1), c]

Haksız rekabetin sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılmasına ilişkin olan davadır. Talep edilen sonuç, haksız rekabetten önceki durumun iadesi-

---

106 **Ayhan,** vd., *a.g.e.,* s. 320.

107 **Arkan,** *a.g.e.,* s. 323.

108 **Karahan,** *a.g.e.,* s. 222.

109 **Çeker,** *a.g.e.,* s. 164.

110 **Ayhan,** vd., *a.g.e.,* s. 320; **Arkan,** *a.g.e.,* s. 323.

111 **Çeker,** *a.g.e.,* s. 164.

112 *"Haksız rekabete yol açan unvanın kullanılmaya devamı, bundan doğan taleplerin zamanaşımına uğramasını önler."* Y.11.HD. 25.06.1992, E. 1991/1993, K. 1992/7969, (Batider., C. XVI, S. 4, s. 122).

dir. Düzeltme davası için failin kusuru aranmamaktadır. Rekabet yanlış ve yanıltıcı beyanlarla yapılmışsa bu beyanların düzeltilmesi talep edilir[113]. Örneğin;

1) Hakka tecavüz eden unvanın terkini,
2) Hakka tecavüz eden markanın veya işaretin silinip çıkartılması mümkün olan durumlarda çıkartılması[114],
3) Çıkartılma mümkün olamıyorsa malların imhası istenebilir.

d. Maddi Tazminat Davası [TTK md. 56/(1), d]

Maddi tazminat davası, maddi zararın giderilmesi amacını taşıyan davadır. Bu davanın açılabilmesi için failin kusuru aranmaktadır[115]. Davacı kusurun varlığını ispat etmelidir. Davacı, haksız rekabet sonucunda zarara uğradığını ve zararının miktarını ispat etmek zorundadır (BK md. 50/I). Uğranılan zararın miktarı tam olarak ispat edilemiyorsa hâkim, olayların olağan akışını ve zarar görenin aldığı önlemleri göz önünde tutarak, zararın miktarını hakkaniyete uygun olarak belirler (TBK md. 50/II). Tazminat miktarını hâkim tayin eder (TBK md. 51). Hâkim tazminat miktarını hal ve durumun icabına ve kusurun ağırlığına göre belirler. Ayrıca, davacı talep ederse hâkim TTK md. 56/1, son cümle hükmüne göre haksız rekabet sonucunda davalının elde etmesi mümkün görülen menfaatin karşılığına da karar verebilir.

Davacı hem yoksun kaldığı kârın tazminini hem davalının elde etmesi mümkün görülen kazancın ödenmesini isteyemez. Bu seçeneklerden sadece bir tanesini seçmek zorundadır.

e. Manevi Tazminat Davası [TTK md. 56/ (1), e]

Haksız rekabet durumunda manevi tazminat davası açılabilir. Manevi tazminat davasının açılabilmesi için TBK md. 58'deki koşulların gerçekleşmesi gerekmektedir. İlk olarak davalının kusurlu olması gerekmektedir. İkinci olarak karşı tarafın kişilik haklarının ihlâl edilmiş olması gerekir. Ayrıca kusur ile ihlâl etme fiili arasında illiyet bağının bulunması gerekmektedir. Tüzel kişiler de manevi tazminat talebinde bulunabilirler[116].

---

[113] **Ayhan,** vd., *a.g.e.,* s. 321.

[114] Haksız rekabete yol açan işaretin eşyadan sökülmesi mümkünse, eşyanın üretiminin durdurulmasına ve satışın önlenmesine karar verilemez.

[115] **Y.11.HD.,** T. 29.03.1979, E. 1979/911, K. 1979/1649, (**Ayhan,** vd., *a.g.e.,* s. 321).

[116] **Karahan,** *a.g.e.,* s. 224.

Manevi tazminatın miktarı her olayın özellikleri dikkate alınarak hâkim tarafından belirlenir. Özellikle rakipleri kötüleme veya rakiplerin mâli durumu hakkında gerçeğe aykırı söylentiler çıkarılması gibi kişilik haklarını ihlâl eden davranışlarda bulunulduğu durumlarda manevi tazminat davası açılabilir[117].

B. Haksız Rekabete İlişkin Hukuk Davalarında Taraflar

1. Davacı Taraf

Haksız rekabete ilişkin hukuk davalarında davacı sıfatı ile taraf olabilecek kişiler TTK md. 56'da ayrıntılı ve sınırlayıcı bir şekilde belirtilmiştir. Buna göre; haksız rekabete uğrayan kişi, ekonomik menfaati zedelenen müşteri, mesleki ve ekonomik birlikler davacı sıfatına sahiptir.

a. Haksız Rekabete Uğrayan

6102 sayılı TTK md. 56/(1) hükmü, *"Haksız rekabet sebebiyle müşterileri, kredisi, mesleki itibarı, ticari işletmesi veya diğer ekonomik menfaatleri zarar gören veya böyle bir tehlikeyle karşılaşabilecek olan kimse…"* ifadesini içermektedir. Anılan hükümle haksız rekabet sebebiyle zarara uğrayan kişiler ile zarar tehlikesi ile karşı karşıya kalan kişilere davacı olabilme imkânı tanınmıştır. Sözü edilen zarar ya da zarar tehlikesi tacirin; müşterileri, kredisi, mesleki itibarı, ticari işletmesi veya diğer ekonomik menfaatlerinin zarar görmesi şeklinde ortaya çıkabilir. Zarar gören veya zarar tehlikesiyle karşılaşan tacir, TTK md. 56'da belirtilen tespit, men, düzeltme (ref), maddi tazminat ve manevi tazminat davalarını açabilecektir.

b. Ekonomik Menfaati Zedelenen Müşteriler

Haksız rekabet fiili bizzat müşterilere yönelik değildir. Buna rağmen 6102 sayılı TTK md. 56/(2) müşterilere de davacı olabilme imkânı sağlamıştır. Ekonomik çıkarları zarar gören veya böyle bir tehlikeyle karşılaşabilecek müşteriler de haksız rekabet davalarını açabilirler, ancak araçların ve malların imhasını isteyemezler[118]. Bu şartların varlığı durumunda müşteriler de TTK md. 56/I'de hüküm altına alınan bütün davaları açabilirler.

---

[117] **Çeker,** *a.g.e.,* s. 165.

[118] **Çeker,** *a.g.e.,* s. 166.

c. Mesleki ve Ekonomik Birlikler

6102 sayılı TTK md. 56/(3)'e göre ticaret ve sanayi odaları, esnaf odaları, borsalar ve tüzüklerine göre üyelerinin ekonomik menfaatlerini korumaya yetkili bulunan diğer mesleki ve ekonomik birlikler ile tüzüklerine göre tüketicilerin ekonomik menfaatlerini koruyan sivil toplum kuruluşlarıyla[119] kamusal nitelikteki kurumlar da tespit, önleme ve men davalarını açabilirler. Anılan kişiler malların imhasını da isteyebilirler. Sözü geçen meslek kuruluşlarının dava açabilmeleri, bizzat kendilerinin ya da şubelerinin, üyelerinin dava açma yetkisine sahip bulunmalarına bağlıdır[120]. Anılan meslek kuruluşları, maddi ve manevi tazminat davası açamazlar[121]. Maddi ve manevi tazminat talep hakkı TTK md. 56/(1) ve (2)'de ifadesini bulan zarar gören kişiye ve müşterilere tanınmıştır.

2. Davalı Taraf

a. Haksız Rekabeti Yapan Kimse (Fail)

Haksız rekabet sebebiyle açılacak davalar, bu fiili işleyen kişi aleyhine açılır. Ayrıca 6102 sayılı Kanun md. 56/4 gereği bir kimse aleyhine men veya ref (düzeltme) davaları gereğince verilmiş hüküm, haksız rekabete konu malları, doğrudan veya dolaylı bir şekilde ondan ticari amaçla elde etmiş olan kişiler hakkında da icra olunur[122].

Haksız rekabeti yapan kişi aleyhine tazminat davalarının açılabilmesi için, kişinin haksız rekabet eyleminin oluşumunda kusurlu olması gereklidir[123].

b. Adam Çalıştıran

Haksız rekabet fiili hizmet veya işlerini gördükleri sırada çalışanlar ve işçiler tarafından işlenmiş olursa tespit, men ve düzeltme davaları adam çalıştırana karşı da açılabilir (TTK md. 57). Adam çalıştıran aleyhine haksız rekabet davalarının açılmasında, Türk Borçlar Kanunu'nun 66'ncı maddesi hükmü geçerlidir. Tazminat davalarında, çalıştıranın TBK md. 66'ya dayanarak

---

[119] Tüketicilerin ekonomik çıkarlarını koruyan sivil toplum kuruluşlarının hukuki statülerinin önemi yoktur. Bunlar, dernek veya vakıf niteliğinde olabilir, (**Arkan,** *a.g.e.,* s. 327).

[120] **Teoman,** (**Ülgen,** vd., *a.g.e.,* s. 474).

[121] **Arkan,** *a.g.e.,* s. 328.

[122] **Ayhan,** vd., *a.g.e.,* s. 323.

[123] **Karahan,** *a.g.e.,* s. 226.

sorumluluktan kurtulabilme imkânı mevcuttur (6102 s. TTK md. 57). Dolayısıyla haksız rekabet durumunda adam çalıştıran aleyhine, çalışan ve işçinin kusuru durumunda tazminat davası da açılabilir.

c. Basın, Yayın, İletişim ve Bilişim Kuruluşları

Basın, yayın, bilişim yoluyla işlenmiş olan haksız rekabet fiillerinde yazı işleri müdürü, genel yayın yönetmeni, program yapımcısı, görüntüyü, sesi, iletiyi, yayan, iletişim ve bilişim aracına koyan veya koyduran kişi ve ilân servisi şefi; bunlar gösterilemiyorsa, işletme veya kuruluş sahibi davalı sıfatına sahiptir[124].

6102 sayılı Kanun'da davalı sıfatına sahip olanlara ilişkin olarak, iletişim ve bilişim alanındaki son gelişmeler de dikkate alınarak hükmün kapsamı genişletilmiştir. Bu çerçevede sadece yazı değil; yazılı basında yayınlanan resim, haber, karikatür ve benzeriyle de haksız rekabetin gerçekleşmesi mümkündür. Haksız rekabet; basın, yayın, iletişim ve bilişim işletmeleriyle, ileride gerçekleşecek teknik gelişmeler sonucunda faaliyete geçecek kuruluşlar aracılığıyla işlenmişse, tespit, men ve ref davaları açılabilir. Ancak basında yayımlanan şeyin, programın; ekranda, bilişim aracında veya benzeri ortamlarda görüntülenenin; ses olarak yayımlananın veya herhangi bir şekilde iletilenin sahipleri ile ilân veren kişiler aleyhine açılabilir. Bununla birlikte, haksız rekabet davaları, içeriğin oluşturulmasına katkısı olmadıkça hizmet sağlayıcılarına[125] karşı açılamaz. Bir diğer ifade ile hizmet sağlayıcısı, haksız rekabet fiilinin iletimini başlatmamış, iletimin alıcısını veya fiili oluşturan içeriği seçmemiş veya fiili gerçekleştirecek şekilde değiştirmemişse; tespit, men ve ref davaları hizmet sağlayıcısı aleyhine açılamaz; tedbir kararı verilemez (TTK m. 58/4)[126].

C. İhtiyati Tedbir

Dava açma hakkını hâiz olan kişinin talebi üzerine mahkeme, mevcut durumun olduğu gibi korunmasına, haksız rekabet sonucu oluşan maddi durumun ortadan kaldırılmasına, haksız rekabetin önlenmesine ve yanlış

---

[124] **Çeker,** *a.g.e.,* s. 167.

[125] Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenen hizmet sağlayıcıların sorumluluğu Avrupa Birliği Elektronik Ticaret Direktifi (2000/31/EC)'nin 12.maddesi ile paraleldir (Yüksel **Bozkurt /** Ebru **Armağan,** "Elektronik Ortamda Haksız Rekabet", TAAD., Y. 5, S. 18, Ankara, Temmuz 2014, s. 93).

[126] **Ayhan,** *a.g.m.,* s.52-53.

veya yanıltıcı beyanların düzeltilmesine ve diğer tedbirlere Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun ihtiyati tedbir hakkındaki hükümlerine göre (HUMK md. 390) karar verebilir[127]. Koruyucu nitelikteki bu tedbirler aciliyet arz eden durumlarda söz konusu olacaktır. Özellikle haksız rekabet alanında, haksız faaliyet nedeniyle zor duruma düşen mağdurun hak arama uğraşındayken diğer yandan bu faaliyetin zararlı sonuçlarını geçici de olsa sona erdirmeye yönelik tedbirler son derece önemlidir. İhtiyati tedbir kararı ile geçici bir korunma sağlanmış olur, yoksa bu yolla haksız rekabet mağduru tatmin edilmiş olmaz[128].

D. Görev ve Yetki

Haksız rekabet davalarında da genel görev ve yetki kuralları uygulanır. Haksız rekabet davaları mutlak ticari davadır. Görevli mahkeme, varsa Ticaret Mahkemesi, yoksa Asliye Hukuk Mahkemesi'dir. Haksız rekabet davası ya davalının ikametgâhı mahkemesinde ya da haksız rekabet temelde haksız bir fiil sayıldığı için haksız fiilin gerçekleştiği yer mahkemesinde açılabilir. Ayrıca dava zararın meydana geldiği yahut gelme ihtimalinin bulunduğu yer ya da zarar görenin yerleşim yeri mahkemesinde açılabilir (HUMK md. 16).

E. Zamanaşımı

Haksız rekabet nedeniyle açılacak hukuk davaları dava açma hakkı olan tarafın, bu hakkının doğduğunu öğrendiği tarihten itibaren 1 yıl; her hâlde 3 yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Üç yılın başlangıcı haksız rekabet fiilinin meydana geliş tarihidir[129]. Süreler, haksız rekabet fiilinin bitiminden itibaren işlemeye başlar. Fakat haksız rekabet fiili 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu gereğince daha uzun dava zamanaşımı süresine tâbi olan bir suç oluşturuyorsa, ceza zamanaşımı, hukuk da-

---

[127] Haksız rekabet davalarında hak sahibini zarara uğratmamak için alınacak tedbirler genellikle ifa amaçlı tedbirler olmalıdır. İfa amaçlı tedbirler, genellikle teminat el koyma şeklinde olan teminat amaçlı tedbirlerden daha faydalı olacaktır. Zira müdahaleden önceki durumun sağlanması ifa amaçlı tedbirlerle olur (Müjgan **Tunç Yücel,** "Haksız Rekabet Hukukunda Teminat Amaçlı İhtiyati Tedbirler", Prof. Dr. Ergun Önen'e Armağan, İstanbul, 2003, s.427).

[128] Murat **Yavaş,** "Haksız Rekabet Kavramı ve Bu Alandaki Koruyucu Dava ve Tedbir Türleri", Doç. Dr. Mehmet Somer'in Anısına Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Hukuk Araştırmaları Dergisi, Armağan Özel Sayısı, İstanbul, 2006, s.780-781.

[129] **Ayhan,** vd., *a.g.e.,* s. 325.

vaları için de geçerli olur. Men (önleme) davalarında zamanaşımı süresi söz konusu değildir[130]. Zira anılan dava, haksız rekabet teşkil eden fiilin devam ettiği durumlarda açılır[131].

F. Hükmün Bir Başka Kişi Hakkında İcrası

Mahkeme kararları davada taraf olan kişiyi ilgilendirir ve onlar hakkında icra edilir. Ancak TTK md. 56/4'e göre, haksız rekabetin meni ve hukuka aykırı durumun ortadan kaldırılması davaları sonucunda fail aleyhine verilen hüküm, haksız rekabete konu oluşturan malları doğrudan doğruya ve dolayısıyla failden elde etmiş olan kişiler hakkında da icra olunur[132]. Şahsi ihtiyaç nedeniyle elde bulundurulma hükmün kapsamı dışındadır[133].

G. Kararın İlânı

6102 sayılı TTK md. 59'da kararın ilânı düzenlenmiştir. Buna göre davayı kazanan taraf hükmün kesinleşmesinden sonra hükmün ilânını isteyebilir. Mahkeme bu talep üzerine ilâna karar verir. İlânın şekil ve kapsamını mahkeme belirler[134]. İlân yapılmasından amaç, kararın halka ve müşterilere duyurulmasıdır. İlan gideri haksız çıkan taraftan alınır. Hükmün ilânı dava açılırken talep edilmelidir[135].

IV. CEZA DAVALARI

A. Haksız Rekabet Suçları

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda cezayı gerektiren fiiller 62'nci maddede düzenlenmiştir. Anılan hükme göre a) 55'inci maddede yazılı haksız rekabet fiillerinden birini kasten işleyenler; b) Kendi icap ve tekliflerinin rakiplerininkine tercih edilmesi için kişisel durumu, ürünleri, iş ürünleri, ticari faaliyeti ve işleri hakkında kasten yanlış ve yanıltıcı bilgi verenler; c) Çalışanları, vekilleri veya diğer yardımcı kimseleri, çalıştıranın veya müvekkillerinin üre-

---

[130] **Y.HGK.,** 19.02.1969, E. 1966/T-485, K. 130; **Y.TD.** 28.05.1964, E. 5649, K. 1938, (**Arkan,** *a.g.e.,* s. 330).

[131] **Ayhan,** vd., *a.g.e.,* s. 324.

[132] **Arkan,** *a.g.e.,* s. 330.

[133] **Karahan,** *a.g.e.,* s. 229.

[134] **Çeker,** *a.g.e., s.* 164.

[135] **Arkan,** *a.g.e.,* s. 325.

tim veya ticari sırlarını[136] ele geçirmelerini sağlamak için aldatanlar; d) Çalıştıranlar veya müvekkillerden, işçilerinin veya çalışanlarının ya da vekillerinin, işlerini gördükleri sırada cezayı gerektiren bir haksız rekabet fiilini işlediklerini öğrenip de bu fiili önlemeyenler veya gerçeğe aykırı beyanları düzeltmeyenler, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, 56'ncı madde gereğince hukuk davasını açma hakkını haiz bulunanlardan birinin şikâyeti üzerine, her bir bent kapsamına giren fiiller dolayısıyla iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılırlar[137].

B. Tüzel Kişilerin Cezâi Sorumluluğu

Haksız rekabet suçunu işleyen bir tüzel kişi ise cezai müeyyide, tüzel kişi adına hareket etmiş ve etmesi gerekmiş olan ortaklar veya organın üyeleri olan gerçek kişiler hakkında uygulanır. Haksız rekabet fiilinin bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi durumunda, tüzel kişi hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine de karar verilebilir (6102 s.TTK md. 63).

V. SONUÇ

Çalışmanın neticesinde aşağıdaki sonuçlara ulaşmak mümkündür:

1. Ekonomik ve ticari alanda rekabet ise işletmeler arasındaki mal veya hizmet sunumu, müşteri elde etme ve yüksek kazanç sağlama yönünden bir yarışı ifade eder.
2. Liberal ve karma ekonomiler serbest ticari rekabet esasına dayanır. Kapitalist ekonomi düzenlerinde ise, kişilerin rekabet özgürlüğü uygun görülmüş hatta korunmuştur.

---

[136] Ticari sır tacirin ticari faaliyetleri esnasında kullandığı aynı olanağa sahip olmayan veya kullanamayan rakiplerine karşı kendisi için avantaj teşkil eden herhangi bir formül, düzen, model ve sair toplam bilgiler olarak ifade edilebilir (**Yeşiltepe,** *a.g.m.,* s. 410).

[137] *Erdoğan, "Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Haksız Rekabet Suçu"* isimli makalesinde haksız rekabet ve marka haklarına tecavüz gibi ciddi ekonomik sonuçlar doğurabilecek suçlar bakımından özel ihtisas mahkemelerinin kurulmasının faydalı olacağını düşünmektedir. *Yazar,* böylelikle hem yargılamanın daha hızlı yapılmasının sağlanacağını hem de daha isabetli sonuçlara ulaşılmasının söz konusu olacağını ileri sürmektedir (Yavuz **Erdoğan,** "Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Haksız Rekabet Suçu", İpek Yolu Canlanıyor, Türk Çin Hukuk Zirvesi, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 459). Bu noktada yazara katılmaktayız. Zira haksız rekabete ilişkin hükümler gerek şirketler gerek tüketiciler bakımından ve gerekse toplumun ekonomik düzeni bakımından son derece ciddi hükümler içermektedir. Uzmanlık mahkemelerinin davaya bakması sayesinde, yazarın belirttiği hedeflere ulaşılabileceği kanaatindeyiz

3. Hukuk düzenleri serbest rekabeti korumaya yönelik tedbirler alırken bir yandan rekabeti ortadan kaldıran, engelleyen ve kısıtlayan davranış ve durumlara karşı; diğer yandan rekabet hakkının kötüye kullanılmasına karşı davranışlara karşı kurallar getirmektedir. Türk Hukukunda da serbest ekonomik rekabet korunmakta ve teşvik görmektedir.

4. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu madde 54'e göre 54 ilâ 63'üncü madde hükümlerinin amacı, bütün katılanların menfaatine dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanmasıdır. Rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatıcı veya dürüstlük kuralına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticari uygulamalar haksız ve hukuka aykırıdır.

5. Âdi işlerde BK md. 57'nin, ticari işlerde ise TTK hükümlerinin uygulanması gerekir. Dolayısıyla haksız rekabet konusu işin ticari nitelik arz etmesi durumunda ise, uyuşmazlığa TTK hükümleri uygulanır.

6. Haksız rekabetten söz edilebilmesi için kazanç sağlama amacına yönelik bir faaliyet, yarışma ortamı, aldatıcı davranış veya dürüstlük kuralına aykırı bir davranış, rekabetin dürüstlük kuralına aykırı herhangi bir davranışla kötüye kullanılması veya özel olarak aldatıcı hareketle kötüye kullanılması gerekir.

7. Dürüstlük kuralına aykırı davranışlar, ticari uygulamalar; dürüstlük kuralına aykırı reklamlar ve satış yöntemleri ile diğer hukuka aykırı davranışlar, sözleşmeyi ihlâle veya sona erdirmeye yöneltmek, başkalarının iş ürünlerinden yetkisiz yararlanmak, üretim ve iş sırlarını hukuka aykırı olarak açığa çıkarmak, iş şartlarına uymamak, dürüstlük kuralına aykırı işlem şartları kullanmaktır.

8. Haksız rekabeti oluşturan bir fiil dolayısıyla zarar gören veya böyle bir tehlike ile karşı karşıya kalan kişilerin hukuk düzeni tarafından korunması gerekmektedir. Bu sebeple haksız rekabete maruz kalan kişiler için çeşitli davalar açma olanağı tanınmıştır. Bu davaların konusu tespit, önleme (men), maddi durumun ortadan kaldırılması olabilir. Bir zararın varlığı durumunda zararın türüne göre maddi ve/veya manevi tazminat davası da açılabilir.

9. Haksız rekabete ilişkin hukuk davalarında davacı sıfatı ile taraf olabilecek kişiler haksız rekabete uğrayan kişi, ekonomik menfaati zedelenen müşteri, mesleki ve ekonomik birliklerdir. Davalı taraf ise haksız rekabeti yapan kimse, adam çalıştıran, basın, yayın, iletişim ve bilişim kuruluşlarıdır.

10. 6102 sayılı Kanun madde 62 hükmünü ihlâl edenler hapis veya adli para cezasıyla karşılaşabilir. Ayrıca bir tüzel kişi 62'nci maddeyi ihlâl ederse cezai müeyyide ortaklar veya organın üyeleri olan gerçek kişiler hakkında uygulanır. Ayrıca tüzel kişi hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine de karar verilebilir.

KAYNAKÇA

AYHAN, Rıza /**ÖZDAMAR,** Mehmet / **ÇAĞLAR**, Hayrettin, Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar, 7. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2014.

AYHAN, Rıza, "Ticari İş - Ticari İşletme – Tacir - Ticaret Sicili – Ticaret Unvanı – Haksız Rekabet", EÜHFD., C. XVI, S.3–4, Erzincan, 2012, s. 31-53.

ARKAN, Sabih, Ticari İşletme Hukuku, 15. Baskı, BTHAE., Ankara, 2011.

BAHTİYAR, Mehmet, Ticari İşletme Hukuku, 14. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2013.

BİLGİLİ, Fatih / **DEMİRKAPI,** Ertan, Ticari İşletme Hukuku, 4. Baskı, Dora Yayıncılık, Bursa, 2013.

BOZER, Ali / **GÖLE,** Celal, Ticari İşletme Hukuku, 2. Baskı, BTHAE, Ankara, 2013.

BOZKURT YÜKSEL, Armağan Ebru, "Elektronik Ortamda Haksız Rekabet", TAAD, Yıl: 5, Sayı:18, Ankara, Temmuz 2014, s. 79-112.

CAN, Mustafa, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Haksız Rekabet", TBB Dergisi, Sayı 69, Ankara, 2007, s. 151-175.

ÇAPA, Sadık, "Haksız Rekabet Hukukunda Başkalarının İş Ürünlerinden Yetkisiz Yararlanma (TTK m.55/1-c)", 2014/2, Ankara Barosu Dergisi, Ankara, 2014, s. 361-373.

ÇEKER, Mustafa, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku, 7. Baskı, Karahan Kitabevi, Adana, 2013.

ERDOĞAN, Yavuz, "Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Haksız Rekabet Suçu", İpek Yolu Canlanıyor, Türk Çin Hukuk Zirvesi, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013.

GÜVEN, Şirin, "6102 Sayılı TTK'nun Haksız Rekabete Dair Düzenlemelerinin Amacı ve Koruduğu Menfaatler Çerçevesinde Dürüst ve Bozulmamış Rekabet Kavramı, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nu Beklerken", 10 – 11 - 12 Mayıs 2012, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Sayı, C. XVIII, S.2, İstanbul, 2012, s. 175-187.

KARAHAN, Sami, Ticari İşletme Hukuku, 22. Baskı, Mimoza Yayınları, Konya, 2011.

KARAYALÇIN, Yaşar, Ticaret Hukuku, I, Giriş-Ticari İşletme, Ankara, 1968.

OKAN, Neval, "İnternette Haksız Rekabet", İnönü Hukuk Fakültesi Dergisi, C. II, S. 1, Malatya, 2011, s. 123-138.

PEKDİNÇER, Tamer, "Türk Borçlar Kanunu'nda Yapılan Değişikliklerin Türk Ticaret Kanunundaki Haksız Rekabete İlişkin Hükümlere Etkisi", Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu, 3-4 Haziran 2011, Sempozyum No: III, İstanbul, 2011, s. 73-84.

PINAR, Hamdi, "Reklam ve Satış Yöntemlerine İlişkin Haksız Rekabet Hâlleri, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nu Beklerken", 10-11-12 Mayıs 2012, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Sayı, C. XVIII, S.2, İstanbul, 2012, s. 129-156.

ŞENOCAK, Kemal, "İşletme Personelinin Ayartılması Meselesinin Haksız Rekabet Hükümleri Çerçevesinde (TTK m.56 vd.) Değerlendirilmesi", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. L, S.2, Ankara, 2001, s. 193-246.

TUNÇ YÜCEL, Müjgan, "Haksız Rekabet Hukukunda Teminat Amaçlı İhtiyati Tedbirler", Prof. Dr. Ergun Önen'e Armağan, İstanbul, 2003, s. 417-430.

ÜLGEN, Hüseyin / **TEOMAN,** Ömer / **HELVACI,** Mehmet / **KENDİGELEN,** Abuzer / **KAYA,** Arslan/ **NOMER ERTAN,** N. Füsun, Ticari İşletme Hukuku, 1. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2006.

YAVAŞ, Murat, "Haksız Rekabet Kavramı ve Bu Alandaki Koruyucu Dava ve Tedbir Türleri", Doç. Dr. Mehmet Somer'in Anısına Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Hukuk Araştırmaları Dergisi, Armağan Özel Sayısı, İstanbul, 2006, s. 771-796.

YEŞİLTEPE, Salih Önder, "Ticari Sır - İş Sırrı", Doç. Dr. Mehmet Somer'in Anısına Armağan Özel Sayısı 2004-2006, C. XII, S. 1-3, s. 403-421.

YILMAZ, Mehmet, "Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Haksız Rekabete İlişkin Genel Hükümlerin Karşılaştırılması ile Kötüleme ve Reklamlara İlişkin Özel Haksız Rekabet Halleri", İstanbul Barosu Dergisi, C. LXXX, S. 4, s. 1479-1537.

AZERBAYCAN HUKUKUNDA EVLENME KAVRAMI VE KADININ AİLEDEKİ HUKUKİ KONUMU*

Dr. Seide HESENZADE**

ÖZ

Azerbaycan Hukukunda, evlenme, kadın ve erkeğin aile kurmak amacı ile kanundaki şartlara uyarak yetkili devlet organı memurunun huzurunda karşılıklı ve bir birine uygun irade beyanları ile yaptıkları ve yetkili devlet organı tarafından aile kütüğüne tescil edilmiş kendine has bir yapısı olan bir sözleşmedir. Bununla birlikte, Kanun Koyucu istisna durumlarda resmi şekil şartına uyulmadan yapılmış evlenmenin, yani fiili evlenmenin de geçerli bir evlenme olduğunu kabul etmiştir. İster resmi olarak tescil edilmiş olsun isterse de fiili evlilik olsun tarafları için hukuki, ahlaki, dini, sosyal, psikolojik, fizyolojik, ekonomik sonuçlar doğurmaktadır. Şunu belirtmek gerekir ki, Azerbaycan Hukukunda evlenme sonucu oluşan ailede kadın ve erkeğin hukuki konumu eşitlik ilkesi gereğince düzenlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan, Aile Kanunu, Evlenme, Aile, Kadın, Hukuki Durum, Rusya Hukuku, Türk Hukuku.

UNDERSTANDING OF THE LEGAL POSITION OF WOMEN IN THE FAMILY TO MARRY, AND THE RIGHTS IN AZERBAIJAN

ABSTRACT

In Azerbaijan law, in order to get married, men and women express their wills in the presence of state authority officers in accordance with the requirements of the law which is the unique nature of the contract added to the state registration. However, heavenly the legislature considered marriages valid which were informality. Whether it has been included in the official state registration or the actual marriage, the important legal, moral, religious, social,

* Makale Geliş Tarihi: 12.11.2015, Makale Kabul Tarihi: 09.01.2016.

** Azerbaycan Milli İlimler Akademisi Felsefe ve Hukuk Enstitüsü, e-posta: seidehasanzade@yahoo.com.